

Палюх А. Я. – докторант кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9856-9147>

Системний підхід у правовому регулюванні фізкультурно-спортивної сфери

Метою статті є аналіз стану правового регулювання фізкультурно-спортивної сфери. Для її досягнення було окреслено такі завдання: схарактеризувати стан регулювання спортивних правовідносин і фізкультурно-спортивної сфери; висвітлити системний підхід до правового регулювання фізкультурно-спортивної сфери; визначити особливості галузевих і міжгалузевих засад правового регулювання фізкультурно-спортивної сфери; сформулювати пропозиції з удосконалення правового регулювання фізкультурно-спортивної сфери в Україні. **Методологія.** Методологічний інструментарій обрано з огляду на поставлену мету і предмет дослідження. Визначальними стали системний і структурно-функціональний, логіко-юридичний, формально-юридичний, семіотичний, діалектичний, методи моделювання та прогнозування. **Наукова новизна** полягає у виокремленні на підставі системного підходу особливостей правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні. Суспільні відносини у зазначеній сфері є доволі багатоманітними й інтегрованими з іншими сферами життєдіяльності, їхніми ознаками та видами. Правове регулювання фізкультурно-спортивних відносин здійснюється на рівні різних галузей і підгалузей права (конституційне право, адміністративне право, спортивне право, господарське право тощо). **Висновки.** Питання організації і здійснення фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів змагального спрямування врегульовані нормативно-правовими й іншими актами, які є джерелами різних галузей права і законодавства. Системний підхід, поряд з інтеграційним та іншими, дають змогу стверджувати про виокремлення спортивного права як комплексної галузі права та законодавства.

Ключові слова: системний підхід; правове регулювання; галузь права; галузь законодавства; спортивні правовідносини; фізична культура; спорт; спортивне право.

Вступ

Суспільні відносини у сфері фізичної культури та спорту є доволі різноманітними й інтегрованими з іншими сферами суспільного життя. Правове регулювання цієї сфери здійснюється не комплексно, а достатньо розгалужено. Постає питання про наявність окремої спортивної галузі права. Задля визначення обґрунтованості таких позицій, слід системно дослідити міжгалузеві аспекти правового регулювання фізичної культури та спорту в Україні.

Аналіз правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні є актуальним завданням на сучасному етапі становлення правової системи, оскільки в межах євроінтеграційних процесів має бути проведено відповідні оптимізаційні реформи в багатьох галузях; і сфера фізичної культури, і спорту давно потребують більшої уваги.

Правове регулювання спортивних відносин досліджують низка вчених, серед яких А. Апаров, Р. Бабій, Г. Бордюгова, Л. Захарова, Н. Камінська, І. Наставний, І. Процик, О. Романишин, М. Ткалич та ін.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є аналіз стану правового регулювання фізкультурно-спортивної сфери. Для її досягнення було окреслено такі завдання:

– схарактеризувати стан регулювання спортивних правовідносин і фізкультурно-спортивної сфери;

– висвітлити системний підхід правового регулювання фізкультурно-спортивної сфери;

– визначити особливості галузевих і міжгалузевих засад правового регулювання фізкультурно-спортивної сфери;

– сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання фізкультурно-спортивної сфери в Україні.

Виклад основного матеріалу

Системність – одна з ключових характеристик права, що відображає його цілісність як засобу соціального регулювання. Маючи низку виявів, пов'язаних з існуванням різних типів систем усередині правової реальності, системність традиційно розглядають у розрізі функціонування правової нормативності (Навінська, 2017).

У теорії та філософії права концептуалізовано систему зазвичай у вигляді феноменів правової системи та системи права, рідше – системи законодавства. Водночас спектр системних вимірів права, правовідносин, правових комплексів, галузей або підгалузей значно ширший і залежить від теорії системи, яку застосовано. Майже однотайні сучасні дослідники в тому, що здебільшого власне з нормативністю як властивістю права пов'язують його системність. Очевидно, що будь-який системний об'єкт, зокрема право, фізкультурно-спортивна сфера, має трактуватися у вимірі його структурності. Система права відображає внутрішню будову права, коли

система законодавства – зовнішню форму вираження та закріплення системи правових норм.

Системність права має важливе методологічне значення. Як зауважує науковець М. В. Воронін, «системність права є властивістю права створювати системи правового порядку» (Voronin, 2016). Системність права дійсно пов'язана з упорядкуванням правового матеріалу, наданням йому цілісності та зрештою ефективності. Загалом це передбачає поєднання об'єктивних і суб'єктивних аспектів тлумачення системності як наукової категорії.

Системність права передбачає об'єктивне об'єднання за змістовними ознаками певних правових частин у структурно впорядковане ціле, що має відносну самостійність, стійкість й автономність функціонування. Такий підхід як системність стосується і процесів інституціоналізації, відображений у відповідних функціях, повноваженнях суб'єктів фізкультурно-спортивної сфери. Необхідно з'ясувати, який же стан правового регулювання у цій сфері та чи відзначається він системністю.

Відповідно до ч. 4 ст. 49 Конституції України, держава дбає про розвиток фізичної культури та спорту, забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя ("Konstytutsiia Ukrainy", 2006).

1993 року було прийнято Закон України «Про фізичну культуру і спорт», де визначено загальні правові, організаційні, соціальні й економічні підстави діяльності у сфері фізичної культури і спорту та регульовано суспільні відносини у створенні умов для розвитку фізичної культури і спорту. Цей Закон визначає коло суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, серед яких спортивні клуби, дитячо-юнацькі спортивні школи, спеціалізовані освітні заклади спортивного профілю, школи вищої спортивної майстерності, центри олімпійської підготовки, центри студентського спорту закладів вищої освіти, фізкультурно-оздоровчі заклади, центри фізичного здоров'я населення, центри фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, колективи фізичної культури, фізкультурно-спортивні товариства, спортивні федерації, громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості учнів і студентів, громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості ветеранів фізичної культури і спорту, Національний олімпійський комітет України, суб'єкти паралімпійського і дефлімпійського руху в Україні, Спортивний комітет України ("Zakon Ukrainy", 1993).

Системний підхід покладено в основу правового регулювання суб'єктного складу фізкультурно-спортивної сфери.

У Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» є ст. 32 про сприяння здоровому способу життя населення. Зміст зазначеної норми полягає у тому, що

держава сприяє утвердженню здорового способу життя населення шляхом поширення наукових знань з питань охорони здоров'я, організації медичного, екологічного та фізичного виховання, здійснення заходів, спрямованих на підвищення гігієнічної культури населення, створення необхідних умов, зокрема медичного контролю, для заняття фізкультурою, спортом і туризмом, розвиток мережі лікарсько-фізкультурних закладів, профілакторіїв, баз відпочинку й інших оздоровчих закладів, на боротьбу зі шкідливими для здоров'я людини звичками, встановлення системи соціально-економічного стимулювання осіб, які ведуть здоровий спосіб життя. В Україні проводиться державна політика обмеження куріння та вживання алкогольних напоїв. З метою запобігання шкоди здоров'ю населення застосування гіпнозу, навіювання, інших методів психологічного та психотерапевтичного впливу дозволено лише в місцях та в порядку, встановлених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я ("Zakon Ukrainy", 2019).

Зазначені норми є нормами загального та системного, міжгалузевого характеру. Їх не конкретизовано в медичній чи спортивній сферах, визначено лише те, що держава сприяє створенню необхідних умов, зокрема медичного контролю, для заняття фізкультурою, спортом і туризмом, розвитку мережі лікарсько-фізкультурних закладів.

Науковець І. Наставний у статті, присвяченій дослідженню питань стосовно законодавчого регулювання професійних спортивних відносин, щодо цивільно-правового регулювання цієї сфери доходить висновків про те, що відносини у сфері професійного спорту безпосередньо не виокремлено в Цивільному кодексі України (оскільки значною мірою їх урегульовано на рівні спеціальних нормативно-правових актів). Недоцільно применшувати значення норм цивільного права, положення яких застосовують як до договірних, так і деліктних правовідносин у зазначеній сфері. Норми цивільного права, що регулюють приватноправові відносини (відносини у сфері професійного спорту), надають їхнім учасникам широкий спектр повноважень і мають здебільшого диспозитивний характер. Правове регулювання відносин у сфері професійного спорту закріплено на рівні базових законів у цій сфері, зокрема: Закон України «Про фізичну культуру і спорт», «Про антидопінговий контроль у спорті», «Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні», «Про ратифікацію антидопінгової конвенції», «Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з допінгом у спорті» тощо (Nastavnyi, 2018).

У статті висловлено думку, що прийняття окремого кодифікованого акту в цій сфері не є доцільним. Ми також підтримуємо позицію, що

кодифікувати галузь лише заради нових наукових пропозицій не є обґрунтованим. Також обстоює таку позицію Н. Кузнєцова, «оскільки нині ми зіткнулися з ситуацією, яку можна назвати «кодексоманією», то повинні існувати відповідні «методологічні ліки» від цієї хвороби» (Kuznietsova, 2009).

Ми погоджуємося з думкою про те, що доцільність прийняття Спортивного кодексу є доволі сумнівною, оскільки це може призвести до дублювань і численних суперечностей між Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Кодексом законів про працю, Кодексом про адміністративні правопорушення України й окремими спеціальними законами в цій сфері («Про авторське право і суміжні права», «Про ліцензування видів господарської діяльності» тощо).

Уваги заслуговує постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 року № 115 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року». Метою цієї Програми, відповідно до позиції її розробників, є визначення провідної ролі фізичної культури та спорту як важливого фактору здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві ("Postanova Kabinetu Ministriv", 2017).

У зазначеному документі галузь фізичної культури та спорту пов'язують з інститутом прав людини, гуманістично-духовною сферою правовідносин, медичною галуззю, а також одним із факторів формування патріотичної ідеології. Серед завдань і заходів з виконання Програми, було визначено такі:

– внесення змін до законодавства в частині реформування відносин між органами державної влади та громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості відповідно до європейських стандартів;

– створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності різних груп населення для зміцнення здоров'я, урахування інтереси, здібності та індивідуальні особливості кожного, та для підвищення ефективності фізичної підготовки у Збройних силах України, інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів, та правоохоронних органах;

– популяризація здорового способу життя та подолання суспільної байдужості до здоров'я населення;

– забезпечення функціонування й удосконалення мережі закладів фізичної культури і спорту

та відбору осіб, які мають високий рівень підготовленості та здатні під час проведення спортивних заходів витримувати значні фізичні та психологічні навантаження, для подальшого залучення їх до резервного спорту;

– підтримка та розвиток олімпійського, неолімпійського, паралімпійського та дефлімпійського руху;

– розбудова спортивної інфраструктури, зокрема шляхом будівництва та модернізації спортивних споруд із залученням коштів інвесторів;

– надання якісних фізкультурно-спортивних послуг.

Очікувані результати на виконання Програми можна виміряти цифровими показниками. Водночас найбільш суттєвим кроком для досягнення визначеної в документі мети є забезпечення ефективного й актуального правового регулювання правовідносин у сфері фізичної культури та спорту. Тобто, системність пронизує значну кількість нормативно-правових актів цієї сфери.

Дослідник М. Ткалич, вивчаючи сучасні тенденції у законодавстві, що регулює спортивну сферу, дає цікавий системний і міжгалузевий зріз. Автор стверджує, що в серпні 2018 року наказом Мінмолодьспорту спортивний покер був визнаний видом спорту, що доводить тісний зв'язок ринкової економіки зі спортивною сферою. Аналізуючи стан правового регулювання відносин у сфері спорту та основні тенденції його розвитку, учений вважає, що слід не лише зважати на нормативно-правові акти у зазначеній галузі, а й обов'язково враховувати наявність інших джерел регулятивного впливу на відповідні суспільні відносини. Зокрема, правила переходів спортсменів з одного спортивного клубу до іншого цілком визначено в корпоративних актах міжнародних спортивних організацій. Вітчизняний законодавець де-факто суттєво обмежений у можливостях правового регулювання зазначених та інших подібних відносин у сфері спорту. Однак на рівні законів має бути визначено загальні засади державної політики у сфері спорту. До того ж на рівні національного законодавства має бути закріплено базові поняття у сфері спорту (поняття професійного й аматорського спорту), правила визнання видів спорту, напрями розвитку некомерційного спорту (масового спорту, дитячого спорту, спорту осіб з інвалідністю тощо), а також запроваджено систему контролю за станом дотримання прав і свобод фізичних та юридичних осіб у галузі спорту тощо (Ткалuch, 2019).

Окреслену позицію вважаємо обґрунтованою, такою, що має бути реалізовано в Україні для забезпечення розвитку сфери фізичної культури та спорту. Одним із головних напрямів удосконалення вітчизняного законодавства у сфері спорту має стати вдосконалення правового регулювання суспільних відносин у сфері комерційного (насамперед, професійного) спорту, фактичне

визнання приватноправової сутності цілих блоків відносин у сфері спорту і створення правового підґрунтя для застосування диспозитивного методу їх урегулювання. Зокрема, слід внести зміни до ч. 2 ст. 38 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», в якій буде передбачено, що діяльність у сфері професійного спорту має бути врегульована нормами цивільного законодавства (Ткалущ, 2019). Така пропозиція спрямована оптимізувати правове регулювання професійних спортивних відносин, проте вважаємо необхідним передусім удосконалення правових норм, що регулюють відносини у сфері фізичної культури, як важливого інституту, що сприяє забезпеченню повноцінного розвитку кожної людини окремо і всього народу України загалом.

Указом Президента України від 28 вересня 2004 року № 1148/2004 було затверджено Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту, що становить систему концептуальних ідей і поглядів на роль, організаційну структуру та завдання фізичної культури і спорту в Україні, з огляду на стратегії розвитку держави та світового досвіду. Доктрина визначає фізичну культуру як складову загальної культури, суспільними виявами якої є фізичне виховання та масовий спорт, є важливим чинником здорового способу життя, профілактики захворювань, організації змістовного дозвілля, формування гуманістичних цінностей і створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини.

Ми знову спостерігаємо послідовний і системний зв'язок між сферою фізичної культури та спорту зі сферою охорони здоров'я, і одним із важливих напрямів державної політики – забезпечення формування гуманістичних цінностей та всебічного гармонійного розвитку людини.

Слід також зазначити позиції деяких науковців щодо концепції спортивного права як самостійної галузі права. Дослідник А. Апаров обґрунтовує, що однією з основних ознак галузі спортивного права є те, що вона охоплює та регулює якісно однорідну сферу спортивних суспільних відносин, окреслена ознака є однією з базових і визначальних для виокремлення галузі спортивного права (Арагов, 2017, р. 9). Автор, характеризуючи спортивне право як правове явище, розглядає його як складову правової системи, що за своєю юридичною сутністю є комплексною галуззю права, яка перебуває на стадії свого становлення та розвитку, а відтак, є відносно самостійною галуззю правової системи.

Отже, А. Апаров вважає, що спортивне право є комплексною та відносно самостійною галуззю права, що утворює систему правових норм, регулятивну дію якої спрямовано на впорядкування: організаційних, соціальних, економічних та інших аспектів, пов'язаних з організацією та здійсненням діяльності у сфері фізичної культури і

спорту; суспільних відносин, пов'язаних з проведенням спортивних заходів (змагань); суспільних відносин, що виникають під час створення умов для розвитку фізичної культури і спорту; пов'язаних зі спортивними господарських, цивільних, трудових, адміністративних, фінансових та інших видів суспільних відносин, виникне яких зумовлене організацією та проведенням цілеспрямованих фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів комерційного та некомерційного спрямування; суспільних відносин між суб'єктами сфери фізичної культури і спорту, які мають аматорський або професійний статус або займаються фізичною культурою і спортом для задоволення своїх особистих потреб, а також відносин між організаторами фізкультурно-оздоровчих або спортивних заходів; суспільних відносин споживання результатів спортивних заходів (спортивних видовищних послуг тощо) (Арагов, 2017, р. 12-13).

Науковці О. Джафарова та В. Іванов розглядають співвідношення понять «спорт» і «фізична культура» як основний критерій визначення предмета правового регулювання спортивного права як галузі права та законодавства. Автори вважають очевидною суттєву різницю між цими поняттями. Спорт визначено за допомогою загального терміна «сфера діяльності», тобто сукупність суспільних відносин, а фізична культура – як «складова культури». Водночас культура, як і культура загалом, може належати до предмета правового регулювання лише частково. Отже, мову маємо вести про спортивне право, а не про фізкультурно-спортивне право, вважаючи предметом спортивного права суспільні відносини, які виникають у сфері спорту з приводу участі у спортивних змаганнях та підготовки до них, тобто «спортивні відносини» (Dzhafarova, & Ivanov, 2013).

Зазначене твердження не можна вважати достатньо обґрунтованим, оскільки поняття фізичної культури, що вжито зокрема у Конституції України комплексно, «держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту», за змістом є видом людської діяльності, яка полягає в різних фізичних активностях, що спрямовано на фізичний розвиток та підтримання здоров'я людини. У Законі України «Про фізичну культуру і спорт» таке визначення фізичної культури, недосконале з наукової точки зору, проте за змістом таке, фізична культура – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя. Фізична культура має такі напрями: фізичне виховання різних груп населення, масовий спорт, фізкультурно-спортивна реабілітація. Це також підтверджує нашу думку про те, що фізична культура не є складовою культури, а є видом діяльності людини. Водночас

слід зауважити, що така діяльність є системною, послідовною та цілеспрямованою.

Дослідники О. Джафарова та В. Іванов категорично не підтримують існування «комплексних галузей права» та думку про те, що спортивне право має бути визначено лише як галузь законодавства, що позбавляє характеристику спортивного права як сукупності юридичних норм, які регулюють певні суспільні відносини, тому що система права формується об'єктивно з наявними суспільними відносинами. Суперечності щодо існування суспільних відносин у сфері спорту немає в науці, а норми галузей права вважають будівельним матеріалом, з якого (у різному наборі й різному поєднанні) складається конкретна галузь права (Dzhafarova, & Ivanov, 2013).

Автори стверджують, що спортивне право за своїм змістом є доволі складним утворенням, тому що вплив на спорт здійснюється за допомогою як норм приватного, так і норм публічного права. І приватне, і публічне право по-своєму розглядають окремі питання діяльності у сфері підготовки та проведення спортивних змагань. Тому в регулюванні спортивних відносин є місце як для приватного, так і публічного права. Тому автори доходять висновку, що спортивне право можна поділити на приватне спортивне право та публічне спортивне право. Норми першого регулюють спортивні відносини щодо цивільно-правових спорів, цивільних договорів між суб'єктами спортивних відносин і трудових спортивних договорів, переходу працівників від одного роботодавця до іншого, атестації працівників, спонсорства, агентування, страхування тощо. Публічне спортивне право пропонуємо визнати підгалуззю Особливої частини адміністративного права. Своєю чергою серед інститутів спортивного права як підгалузі Особливої частини адміністративного права можна виокремити такі: види спорту; ліцензування у сфері спорту; спортивні заходи; спортивна медицина; освіта у сфері спорту; національні збірні команди; спортивне суддівство; спортивні звання, спортивні розряди та спортивні нагороди; матеріально-технічне та фінансове забезпечення у сфері спорту; інформаційне забезпечення у сфері спорту; державний контроль у сфері спорту; адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері спорту (Dzhafarova, & Ivanov, 2013).

Окреслений підхід не враховує всіх аспектів відповідної сфери. Те, що автори відносять до сфери спортивного приватного права, можливо, не потребує виокремлення в підгалузь, оскільки йдеться про цивільно-правові, трудові та господарські відносини, а все, що стосується більш конкретно спортивної сфери, належить до Особливої частини адміністративного права.

Наукова новизна

Наукова новизна полягає у виокремленні на підставі системного підходу особливостей правового регулювання фізичної культури та спорту в Україні. Суспільні відносини у зазначеній сфері є доволі багатоманітними й інтегрованими з іншими сферами життєдіяльності, їхніми ознаками та видами. Правове регулювання фізкультурно-спортивних відносин здійснено на рівні різних галузей і підгалузей права, зокрема конституційне право, адміністративне право, спортивне право, цивільне право, господарське право тощо.

Висновки

Питання організації та здійснення фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів змагального спрямування врегульовані нормативно-правовими й іншими актами, які є джерелами різних галузей права та законодавства. Системний підхід, поряд з інтеграційним та іншими дають змогу стверджувати про виокремлення спортивного права як комплексної галузі права й законодавства.

Дослідження особливостей правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні потребує ґрунтовного подальшого аналізу. Фактично є низка норм, що ми відносимо до різних галузей права, які зокрема регулюють суспільні відносини у сфері фізичної культури та спорту. Питання стосовно виокремлення спортивного права як комплексної галузі вважаємо більш обґрунтованим, проте важливо не зводити його предмет. На підставі системного підходу слід обговорювати спортивне право та визначити, що сфера регулювання його охоплює суспільні відносини, які виникають під час здійснення діяльності, щодо фізичної культури та спорту.

REFERENCES

- Aparov, A.M. (2017). Kontseptsiiia sportyvnoho prava: ohliad kliuchovykh aspektiv [The concept of sports law: an overview of key aspects]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova, Bulletin of Odessa I I Mechnikov National University*, 22, 1(30), 6-19. doi: [https://doi.org/10.18524/2304-1587.2017.1\(30\).126479](https://doi.org/10.18524/2304-1587.2017.1(30).126479) [in Ukrainian].
- Byers, T., Slack, T., Parent, M., Slack, T., & Parent, M. (2012). *Key Concepts in Sport Management*. Los Angeles: SAGE Publications Ltd. doi: <http://dx.doi.org/10.4135/9781473914599.n33>.

- Dzhafarova, O.V., & Ivanov, V.O. (2013). *Sportyvne pravo yak pidhaluz osoblyvoi chastyny administratyvnoho prava [Sports law as a sub-branch of a special part of administrative law]*. Retrieved from <http://www.pravnuk.info/2013-12-27-12-38-39/31-sportyvne-pravo-yak-pidgaluz-osoblyvo%D1%97-chastini-administrativnogo-prava.html> [in Ukrainian].
- Dzhuzha, O.M., & Tychyna, D.M. (2019). Viktymolohichne zapobihannia zlochynam u sferi fizychnoi kultury i sportu [Victimological prevention of crimes in the field of physical culture and sports]. *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Law Journal of the National Academy of the Interior*, 2(18), 43-48. Retrieved from <https://lawjournal.naiu.kiev.ua/index.php/lawjournal/article/view/1071>. doi: <https://doi.org/10.33270/04191802> [in Ukrainian].
- Galantić, M. (2016). Sports Law: Some Introductory Considerations. *Annals of Applied Sport Science*, 4(3), 51-59. doi: 10.18869/acadpub.aassjournal.4.3.51.
- Havinska, O.A. (2017). Pidhaluzi prava v systemi prava suchasnoi Ukrainy [Sub-branches of law in the system of law of modern Ukraine]. *Candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].
- Kaminska, N.V., & Paliukh, A.Ya. (2018). Mizhnarodno-pravovi standarty u sferi fizychnoi kultury ta sportu i yikh implementatsiia u natsionalne zakonodavstvo Ukrainy [International legal standards in the field of physical culture and sports and their implementation in the national legislation of Ukraine]. *Pravo.ua*, 3, 10-13 [in Ukrainian].
- Kantaieva, O.V., & Batishcheva, N.M. (2011). Mistse sportu v sotsialno-ekonomichnykh vidnosynakh: osoblyvosti diialnosti profesiinoho futbolnogo klubu yak subiekta hospodariuvannia [The place of sport in socio-economic relations: the peculiarities of the professional football club as a business entity]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu, Herald of Zhytomyr. states. University of Technology*, 4(58). doi: [https://doi.org/10.26642/jen-2011-4\(58\)-226-229](https://doi.org/10.26642/jen-2011-4(58)-226-229) [in Ukrainian].
- Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]*. (2006). Kyiv: Palyvoda A.V. [in Ukrainian].
- Kuznietsova, N. (2009). Osnovni metodolohichni zasady suchasnoho tsyvilnoho prava Ukrainy [Basic methodological principles of modern civil law of Ukraine]. *Pravo Ukrainy, Law of Ukraine*, 8, 12-14 [in Ukrainian].
- Morgan, W.J. (2003). The Philosophy of Sport: A Historical and Conceptual Overview and a Conjecture regarding its Future. *Handbook of Sports Studies*, 205-213. doi: <https://doi.org/10.4135/9781848608382.n12>.
- Nastavnyi, I. (2018). Normatyvno-pravove rehuliuвання vidnosyn u sferi profesiinoho sportu v Ukraini [Legal regulation of relations in the field of professional sports in Ukraine]. *Pidpriumnytstvo, gospodarstvo i pravo, Entrepreneurship, economy and law*, 6, 46-51. Retrieved from <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/6/10.pdf> [in Ukrainian].
- Nichols, G. (2010). Sport and Crime Reduction. *The Role of Sports in Tackling Youth Crime*. London: Imprint Rutledge. doi: <https://doi.org/10.4324/9780203089156>.
- Paliukh, A.Ya. (2019). Yurydychna konstruktsiia sportyvnykh pravovidnosyn [Legal construction of sports relationships]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 2(111), 10-13. Retrieved from <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/1043>. doi: <https://doi.org/10.33270/01191112.34> [in Ukrainian].
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2020 roku": vid 1 berez. 2017 r. No. 115 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approving the State Targeted Social Program for the Development of Physical Culture and Sports for the Period up to 2020" from Marc 1, 2017, No. 115]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF> [in Ukrainian].
- Romanyshyn, O. (2018). Spivrobotnytstvo derzhav-chleniv Rady Yevropy u sferi sportu: mizhnarodno-pravovi aspekty [Cooperation of Council of Europe member states in the field of sports: international legal aspects]. *Visnyk Lvivskoho universytetu, Bulletin of the University of Lviv*, 45, 225-232. doi: 10.30970/vir.2018.45.0.8970 [in Ukrainian].
- Tkalych, M. (2019). *Sport na chasi? Tendentsii v zakonodavstvi na 2019 rik [Sports on time? Trends in legislation for 2019]*. Retrieved from <http://jur-gazeta.com/publications/practice/sportyvne-pravo/sport-na-chasi-tendenciyyi-v-zakonodavstvi-na-2019-rik.html> [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy "Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku fizychnoi kultury i sportu": vid 28 veres. 2004 r. No. 1148/2004 [Presidential Decree "On the National Doctrine of the Development of Physical Culture and Sports" from September 28, 2004, No. 1148/2004]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004> [in Ukrainian].
- Voronin, M.V. (2016). *Osnovaniia i proiavleniia sistemnosti prava [The grounds and manifestations of systematic law]*. Moscow: Iurlitinform [in Russian].
- Zakon Ukrainy "Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia": vid 1 sich. 2019 r. No. 2801-XII [Law of Ukraine "Fundamentals of Ukrainian legislation on health care" from January 1, 2019, No. 2801-XII]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12?find=1&text=%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro fizychnu kulturu i sport": vid 24 hrud. 1993 r. No. 3808-XII [Law of Ukraine "About physical culture and sports" from December 24, 1993, No. 3808-XII]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#n317> [in Ukrainian].
- Zozulia, I.V., & Dovhan, O.I. (2019). Administratyvno-pravovi zasady diialnosti sportyvnykh federatsii v Ukraini: analiz potochnykh problem [Administrative and Legal Principles of Activity of Sports Federations in Ukraine: Analysis of Current Problems]. *Forum Prava, Forum Rights*, 59, 1557-163. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3568263> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Апаров А. М. Концепція спортивного права: огляд ключових аспектів. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*. 2017. Т. 22. Вип. 1 (30) С. 6–19. (Серія «Правознавство»). URL: doi: [https://doi.org/10.18524/2304-1587.2017.1\(30\).126479](https://doi.org/10.18524/2304-1587.2017.1(30).126479).
- Byers T., Slack T., Parent M., Slack T., Parent M. Key Concepts in Sport Management. Los Angeles : SAGE Publications Ltd, 2012. 224 p. doi: <http://dx.doi.org/10.4135/9781473914599.n33>.
- Джафарова О. В., Іванов В. О. Спортивне право як підгалузь особливої частини адміністративного права. URL: <http://www.pravnik.info/2013-12-27-12-38-39/31-sportivne-pravo-yak-pidgaluz-osobливо%D1%97-chastini-administrativnogo-prava.html>.
- Джужа О. М., Тичина Д. М. Віктимологічне запобігання злочинам у сфері фізичної культури і спорту. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (18). С. 43–48. URL: <https://lawjournal.naiu.kiev.ua/index.php/lawjournal/article/view/1071>. doi: <https://doi.org/10.33270/04191802>.
- Galantić M. Sports Law: Some Introductory Considerations. *Annals of Applied Sport Science*. 2016. Vol. 4. No. 3. P. 51–59. doi: 10.18869/acadpub.aassjournal.4.3.51.
- Гавінська О. А. Підгалузі права в системі права сучасної України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Одеса, 2017. 200 с.
- Камінська Н. В., Палюх А. Я. Міжнародно-правові стандарти у сфері фізичної культури та спорту і їх імплементація у національне законодавство України. *Право.ua*. 2018. № 3. С. 10–13.
- Кантаєва О. В., Батищева Н. М. Місце спорту в соціально-економічних відносинах: особливості діяльності професійного футбольного клубу як суб'єкта господарювання. *Вісник Житомир. держав. технологічного університету*. 2011. № 4 (58). (Серія «Економіка, управління та адміністрування»). doi: [https://doi.org/10.26642/jen-2011-4\(58\)-226-229](https://doi.org/10.26642/jen-2011-4(58)-226-229).
- Конституція України: станом на 30 верес. 2016 р. : відповідає офіц. тексту. Київ : Паливода А. В., 2016. 76 с.
- Кузнєцова Н. Основні методологічні засади сучасного цивільного права України. *Право України*. 2009. № 8. С. 12–14.
- Morgan W. J. The Philosophy of Sport: A Historical and Conceptual Overview and a Conjecture regarding its Future. *Handbook of Sports Studies*. 2003. P. 205–213. doi: <https://doi.org/10.4135/9781848608382.n12>.
- Наставний І. Нормативно-правове регулювання відносин у сфері професійного спорту в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 46–51. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/6/10.pdf>.
- Nichols G. Sport and Crime Reduction. The Role of Sports in Tackling Youth Crime. London : Imprint Rutledge, 2010. doi: <https://doi.org/10.4324/9780203089156>.
- Палюх А. Я. Юридична конструкція спортивних правовідносин. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (111). С. 10–13. URL: <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/1043>. doi: <https://doi.org/10.33270/0119111.2.34>.
- Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року : постанова Кабінету Міністрів України від 1 берез 2017 р. № 115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF>.
- Романишин О. Співробітництво держав-членів Ради Європи у сфері спорту: міжнародно-правові аспекти. *Вісник Львівського університету*. 2018. Вип. 45. С. 225–232. (Серія «Міжнародні відносини»). doi: 10.30970/vir.2018.45.0.8970.
- Ткалич М. Спорт на часі? Тенденції в законодавстві на 2019 рік. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/sportivne-pravo/sport-na-chasi-tendenciyi-v-zakonodavstvi-na-2019-rik.html>.
- Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту : Указ Президента України від 28 верес. 2004 р. № 1148/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004>.
- Воронин М. В. Основания и проявления системности права. М. : Юрлитинформ, 2016. 198 с.
- Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 1 січ. 2019 р. № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12?find=1&text=%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82>.
- Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24 груд. 1993 р. № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#n317>.
- Зозуля І. В., Довгань О. І. Адміністративно-правові засади діяльності спортивних федерацій в Україні: аналіз поточних проблем. *Форум Права*. 2019. № 5. С. 157–163. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1198806>.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.2019

Paliukh A. – Doctoral Student of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9856-9147>

System Approach to Legal Regulation of the Sports Sphere

*The **purpose** of the article is to analyze the state of legal regulation of the sports and sports sphere. To achieve it, the following tasks were formed: to characterize the state of regulation of sports legal relations and physical and sports sphere; to reveal the systematic approach of legal regulation of sports and sports; to determine the peculiarities of sectoral and interbranch principles of legal regulation of sports and sports; to formulate proposals for improving the legal regulation of the sports and sports sphere in Ukraine. **Methodology.** The methodological toolkit is defined taking into account the goal and the subject of the research. System and structural-functional, logical-legal, formal-legal, semiotic, dialectical, methods of modeling and forecasting, other methods became decisive. The **scientific novelty** is to distinguish, on the basis of a systematic approach, the features of legal regulation of physical culture and sports in Ukraine. Thus, social relations in this area are quite diverse and integrated with other spheres of life, their characteristics and types. Legal regulation of sports and sports relations is carried out at the level of various branches and sub-sectors of law, including constitutional law, administrative law, sports law, business law and the like. **Conclusions.** Issues of organization and implementation of physical and fitness and sports activities, physical and fitness and sports events of a competitive nature are regulated by legal and other acts, which are the sources of various branches of law and legislation. The systematic approach, along with integration and some others, allow to assert about the allocation of sports law as a complex branch of law and legislation.*

Keywords: systematic approach; legal regulation; branch of law; branch of legislation; sports relations; physical culture; sport; sports law.